

Til

Utenriks- og forsvarskomiteen ved leder Anniken Huitfeldt, Stortinget
Statsminister Erna Solberg
Statsråd Ine Eriksen Søreide, Forsvarsdepartementet
Statsråd Ketil Solvik-Olsen, Samferdselsdepartementet
Statsråd Anders Anundsen, Justis- og beredskapsdepartementet
Statsråd Linda Hofstad Helleland, Kulturdepartementet
Statsråd Torbjørn Røe Isaken, Kunnskapsdepartementet
Statsråd Monica Mæland, Nærings- og fiskeridepartementet
Statsråd Børge Brende, Utenriksdepartementet
Statsråd Vidar Helgesen, Klima og miljødepartementet
Statsråd Siv Jensen, Finansdepartementet
Forsvarssjef Admiral Haakon Stephen Bruun-Hanssen, Forsvaret

Oslo/Kjeller 28. oktober 2016

Følgerebrev til Stortinget, Regjeringen og Forsvaret

I en distriktmessig konsekvensvurdering av Forsvarssjefens fagmilitære råd (FMR) heter det på side 66 i dokumentet*;

«Det er videre antatt at oppgavene flyttes innenfor regionen, noe som medfører at arbeidsplassene og dermed de distriktmessige konsekvensene oppveies innad i regionen. Dette gjør at en fullstendig analyse av konsekvensene ikke anses som hensiktsmessig».

Ifølge rapporten har konsultentselskapet PwC konsentrert seg om forholdene som knytter seg til flytting av ansatte. De største distriktmessige konsekvensene vil trolig ramme suksessfaktorene på Kjeller, som har bidratt til en eventyrlig utvikling siden de første flygningene i 1912 takket være et kompakt teknologi-, forsknings- og innovasjonsmiljø, både sivilt og militært.

En oppsmuldring av det unike kunnskapsmiljøet kan få store og negative konsekvenser for utviklingen av området totalt sett, med påfølgende distriktmessige konsekvenser for hele Romerike. Uttrykket «Never change a winning team» har relevans til Kjellermiljøet, noe som stortingspolitikere fra Akershus har påpekt i lang tid.

Det er bekymringsverdig hvis endringer av miljøer ikke ses i en større sammenheng. Konsekvensene av en nedlegging av den militære virksomheten på Kjeller, med eventuelt påfølgende avhending fra Forsvarsbygg og salg av området, kan føre til en uheldig utvikling for hele kunnskapsmiljøet på Kjeller og Romerike. Stortinget og Regjeringen oppfordres derfor til å utsette beslutningen om nedlegging av Kjeller inntil det er gjennomført en helhetlig utredning.

Kjeller har i over 104 år vært et nasjonalt kraftsenter innen norsk luftfart og innovasjon. En unik luftfartshistorisk kulturarv og arena med levende historiefortelling har potensial til å bli en stor turistattraksjon på Romerike, midt mellom Oslo Lufthavn på Gardermoen og Oslo sentrum. Etablering av et multimuseum på Kjeller vil passe godt inn i planene for et opplevelsessenter.

En høy aktivitet ved norske flyklubber gjør det mulig for flyskolene å gjennomføre utdanning av piloter i trygge omgivelser og til gunstige priser, som for mange er første trinn i en karriere som airlinerpiloter. Utdanningen hos flyskolene skjer uten statlige og kommunale overføringer eller tilskudd.

Introduksjonen av elektriske og hybride små og store fly vil i stor grad redusere støy og forurensning fra luftfarten i årene framover. På sikt vil det bli helt nye former for flygning, som i nær framtid vil overta rollen som de mest miljøvennlige transportmidlene.

* https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/fd/dokumenter/rapporter-og-regelverk/distriktmessig-konsekvensutredning-av-forsvarssjefens-fagmilitare-rad-2015_3.pdf

Sammen med reduserte kostnader, ny navigasjonsteknologi og moderne avionikk kan det føre til raskt økende interesse for flygning. Norge som nasjon trenger å ivareta eksisterende flyplasser, samtidig som det kan vise seg å bli nødvendig å planlegge flere nye landingsbaner etterhvert som behovet øker.

Kjeller er i dag et verdifullt nasjonalt trafikknutepunkt for småfly og helikopter, nært inntil offentlig transportmidler, noe som er svært viktig for alle som tar utdanning ved Luftfartsskolen og flyskolene i Småflyhavna.

Statssekretær Tom Cato Karlsen i Samferdselsdepartementet åpnet det årlige seminaret for Flyoperativt Forum 12. april 2016 med en presentasjon av regjeringens arbeid med luftfartssegmentet.

Ifølge statssekretæren har Samferdselsdepartementet en ambisjon for Norge om å være best i verden når det gjelder General Aviation (GA). Intensjonen til SD er å utarbeide en Masterplan for motorflygning i Norge.

Privatpilot Morten Eivindsson Astrup skriver 25. september 2016*;

«Tok av i dag fra flyplassen i Lausanne, som til forveksling er lik Kjeller. Den er 100 år, ligger midt i Sveits fjerde største by – og folket har stemt Nei til nedleggelse flere ganger. Det de har fått til er å gjøre det så trivelig og spennende for publikum å spise lunsj/middag/ha eventer og se på fly at også de som ikke flyr har slått ring om flyplassen. Folket har også fått med seg at flyplassen er viktig for at det skal rekrutteres gode piloter. Lausanne bør derfor være en god motivasjon for de som jobber med å bevare Kjeller, og politikerne som tenker å ødelegge svindyr infrastruktur på grunn av "plassmangel" i Norge bør ta en studietur dit. Lykke til videre med arbeidet mot nedleggelse!»

Framtiden til Kjeller flyplass bør bli et sentralt element i framtidige innovasjonsstrategier for Skedsmo kommune, Akershus fylkeskommune og Regjeringen, med sin nasjonale betydning.

En flyplass av Kjellers størrelse er et klart konkurransefortrinn for næringslivet på Kjeller, Romerike og i Oslo, noe som er erfaringen fra mange storbyer i andre land.

Kjeller flyplass er i aktiv bruk av næringslivsaktører lokalt i Osloregionen. Den avlaster presset på OSL og utgjør infrastruktur for rask og effektiv transport både innenlands og utenlands.

En begrenset eller gradvis utbygging på Kjeller flyplass kan vise seg å være lite framtidsrettet. En beslutning om nedlegging av flyplassen kan redusere framtidige muligheter for næringslivet og være til stort hinder for utviklingen av Kjeller som unikt universitetssenter, innovasjonssenter og luftfartssenter.

Som nevnt i NIKU-rapporten, utgjør Kjeller flyplass en stor luftfartshistorisk verdi. Området omfatter «Den indre flyveplass» hvor Flyfabrikken og Flyskolen holdt til fra 1912 og utover, og «Den ytre flyveplass» hvor Flybataljonene opererte på 1920- og 1930-tallet, hvor Småflyhavna er lokalisert i dag.

Mulighetene på Kjeller er mange, både med og uten Forsvaret. Kjeller Aerodrome kan bli Norges svar på Old Warden Aerodrome med The Shuttleworth Collection og Duxford Aerodrome med The Fighter Collection, Flying Legends, Imperial War Museum og American Air Museum.

Veteranflymiljøet på Kjeller utgjør i dag et unikt flyhistorisk senter med et 20-talls luftdyktige veteranfly.

Det vil være spennende å utrede scenarier i et 50–100-årsperspektiv, i et samarbeid hvor luftfartsmiljøet, innovasjonsmiljøet og næringslivet inviteres med.

All erfaring de siste 10–20 årene har til fulle vist at planlegging av nye flyplasser møter mange utfordringer, noe som etterhvert gjør det mindre realistisk å finne en erstatningsflyplass for Kjeller nær Oslo.

Heldigvis er det ikke mangel på andre områder i Skedsmo eller andre kommuner på Østlandet, hvor det finnes arealer kan være bedre tilrettelagt og utgjøre attraktive områder for utbygging av boliger, næringsanlegg og tradisjonelle idrettsanlegg.

* <http://www.lausanne-airport.ch/>

Kjeller flyplass er anlagt på jordene til Kjeller Gård, som har 2 500 års lang historie, helt fra før-romersk jernalder, ifølge salgsbrosjyren «Solåsen Kjeller Gård – Trivsel i høyden»;

«Arkeologiske utgravninger gjort av Universitets Oldsakssamling avdekket [...] ildsteder, stople hull, graver, deler av en oldtidsvei og rester av en gårdssmie hvor jernnagler er funnet. Deler av en fire meter bred oldtidsvei, en såkalt hulvei, er også kommet frem. Veiens bredde kan tyde på at dette har vært en hovedferdselsvei fra Vika til Opplandene. Dateringer viser at området har hatt en sammenhengende jordbrukskultur siden yngre steinalder».

I mars 1912 tok Norsk Luftseiladsforening, forløperen til Norsk Luftsportforbund (NLF), initiativ til en nasjonal innsamling for å skaffe «midler til grundlæggelse av en luftflaate for forsvaret». I løpet av få måneder ble det innkjøpt to Maurice Farman MF.7 Longhorn produsert i Frankrike.

Første norske militære flygning ble foretatt av Einar Sem-Jacobsen på Heradsbygd 1. september 1912 med «Ganger Rolf», som var oppstarten for norsk militær luftmakt og Luftforsvaret, som har sitt arnested på Kjeller Gård og Kjeller flyplass.

De første flygningene på Kjeller fant sted 21.–22. september 1912 med «Njaal». De to flyene og flyaktivitetene på Kjeller førte raskt til etablering av Hærens Flygevesen, som sammen med Marinens Flygevesen ble underlagt Flyvåpenes Felleskommando i 1941 og forenet til det norske Luftforsvaret 11. november 1944.

Norsk flygning og Luftforsvaret kan i 2017 feire 105-årsjubileum siden de første norske flygningene.

Vi må ikke glemme at arenaer som Kjeller flyplass er en arv vi har fått fra tidligere generasjoner. Noen vil si at Forsvaret har hatt områdene på Kjeller til låns, med de forpliktelser vi har for de som kommer etter oss.

Etableringen av Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI) i 1946 har i nært fellesskap med flyaktivitetene på Kjeller bidratt til utviklingen av et enestående teknologi-, forskning- og innovasjonsmiljø, som er blitt nasjonalt og internasjonalt ledende innen viktige områder som miljø, energi, fornybar energi, bioøkonomi og samfunnsikkerhet.

Med over 3 000 ansatte, hvorav nærmere 1 500 forskere, utgjør kunnskapsmiljøet på Kjeller et av landets største.

Kjeller Innovasjon er i Norgestoppen for innovasjon;

«Vi i Kjeller Innovasjon er stolte av å være blant landets beste innovasjonsmiljøer», opplyser Terje Landsgård, direktør porteføljeutvikling og inkubatorleder.

Parallelt med utviklingen av forsknings- og innovasjonsmiljøet, har flymiljøet på Kjeller vokst seg til å bli et av de største i Nord-Europa, med en sikkerhetskultur innen utdanning av nye piloter som har satt en nasjonal standard. Ressurspersoner på Kjeller er mentorer for andre flymiljøer i Norge og resten av Norden.

Et tettere samarbeid mellom miljøene på Kjeller kan skape vinn-vinn-situasjoner som kan bli katalysator for den videre utviklingen på flyplassen, av stor nasjonal betydning innen utdanning, luftfart og innovasjon.

En rikholdig historie med stolte tradisjoner på Kjeller utgjør en nasjonal kulturarv til inspirasjon for neste generasjoner. Det gir et godt grunnlag for å kunne videreutvikle Kjeller flyplass som opplevelsessenter, utdanningscenter og innovasjonssenter.

Tiger Moth DH82A 189 LN-KFT er en av kulturskattene på Kjeller. Det er Norges eldste luftdyktige veteranfly med norske «røtter», bygget ved Flyfabrikken på Kjeller i 1935, evakuert natt til 9. april 1940, funnet på en låve i Sverige i 1997 og testfløyet i 2006 etter gjenoppbygging av Kjeller Flyhistoriske Forening (KFF). På bildet; pilotene Helge Storflor og Per-Øivind Skarphol før oppstart av Gipsy Major-motoren.

